

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy, Spraw
Socjalnych i Zdrowia
Warszawa, dnia 21 grudnia 2009r.

Pan
Andrzej Pałucki
Prezydent
Miasta Włocławka

KPZ-4110-02-02/2009
R/09/004

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia przeprowadziła w Urzędzie Miasta Włocławka - Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie, kontrolę w zakresie wywiązywania się z zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Realizacją zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentacji - w imieniu Prezydenta Miasta i na podstawie odpowiednich upoważnień - prowadził Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 grudnia 2009 r. Najwyższa Izba Kontroli - stosownie do art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK - przekazuję Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonywanie zadań na rzecz pomocy osobom uprawnionym do alimentów, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

NIK pozytywnie ocenia (na podstawie 34 zbadanych wniosków o wypłatę świadczeń oraz 33 spraw dłużników alimentacyjnych), działania MOPR w zakresie:

- przyznawania uprawnień do świadczeń alimentacyjnych i ustalania wysokości świadczeń;
- przekazywania komornikom sądowym informacji mających wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawartych w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika;
- kierowania wniosków o ściganie z art. 209 ustawy kodeks karny, oraz o zatrzymanie prawa jazdy (do starosty);

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

- przekazania do Powiatowego Urzędu Pracy wniosków o aktywizację zawodową bezrobotnych dłużników (89%);
- wypłacenia w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2009 r. zaliczek i świadczeń alimentacyjnych na łączną kwotę 14.474 ,5 tys. zł a koszty ich obsługi nie przekroczyły 3 % ogółu wydatków;
- przekazania - za pośrednictwem firmy INFOMONITOR (zawarto umowę) - danych ok. 1600 dłużników alimentacyjnych do Biura Informacji Gospodarczych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą:

- doręczenia osobom uprawnionym decyzji przyznających świadczenia alimentacyjne bez pokwitowania odbioru, co było sprzeczne z art. 39 ustawy kodeks postępowania administracyjnego². Z ustaleń kontroli wynika, że wszystkie decyzje przyznające świadczenie wysłano zwykłą przesyłką pocztową, z uwagi na niższe koszty. W ocenie NIK, czynności materialno-techniczne doręczenia uregulowane w k.p.a. są sformalizowane i ściśle przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą uprawnienia stron;
- wypłaty świadczeń alimentacyjnych przed doręczeniem decyzji stronie uprawnionej. Kontrola ustaliła, na podstawie 20 losowo wybranych decyzji o przyznaniu świadczenia, iż w 5 (25%) przypadkach wypłacono świadczenie przed wysłaniem decyzji (przesyłką zwykłą), a w 2 (10%) przypadkach w dniu wysłania decyzji. W ocenie NIK było to działanie niezgodne z zasadą wyrażoną w art. 109 kpa, iż decyzja wywołuje skutki prawne dopiero z chwilą jej doręczenia;
- umorzenia zadłużenia W. J. w kwocie 10,7 tys. zł, z powodu odbywania kary pozbawienia wolności do 2012 r. Zdaniem NIK niesprzyjająca sytuacja materialno - bytowa dłużnika oraz brak możliwości płatniczych w warunkach szczególnych, jakim jest odbywanie kary pozbawienia wolności, nie stanowiły wystarczającego uzasadnienia do pozytywnego rozstrzygnięcia decyzji, tym bardziej, że inne podobne sprawy załatwiane były decyzjami odmownymi;
- podejmowaniu działań wobec dłużników z opóźnieniem od 1 do 7 miesięcy od daty wydania decyzji przyznającej świadczenie osobom uprawnionych, bądź daty ustalenia nowego adresu dłużnika. Kontrola wykazała, iż spośród objętych badaniem 33 spraw dłużników, u 14 (42,4%) wezwania dotyczące przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego wysłano w terminie od 1 do 7 miesięcy od daty wydania decyzji o wypłacie świadczeń, bądź

² Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

od daty ustalenia nowego adresu dłużnika. W ocenie NIK skutkowało to opóźnieniami w ściąganiu świadczeń alimentacyjnych. Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora MOPR (odpowiedzialnego za nadzór w tym zakresie) wynikało, iż opóźnienia te spowodowane były niewłaściwą organizacją pracy (Sekcję Świadczeń Alimentacyjnych powołano dopiero w grudniu 2008 r.) i brakiem właściwego sprzętu komputerowego;

- braku przepływu informacji o dłużnikach alimentacyjnych będących jednocześnie podopiecznymi, korzystającymi z zasiłków z pomocy społecznej, pomiędzy jednostkami wewnętrznymi organizacyjnymi MOPR, co w ocenie NIK opóźniało postępowanie wobec tych osób, mające na celu wyegzekwowanie należności funduszu alimentacyjnego. Kontrola wykazała, iż dłużnik P.I. nie podjął wezwania z dnia 25.05.09r. w celu stawienia się i przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Komornik (na pismo MOPR z dnia 17.07.09 r.) przekazał pismem z dnia 22.07.09 r. nowy adres dłużnika. Z przeprowadzonego wywiadu z dnia 7.08.09 r. wynikało, iż był on podopiecznym MOPR i aktualny jego adres był znany. Zdaniem NIK, brak elektronicznego dostępu dla pracowników Sekcji Świadczeń Alimentacyjnych do bazy danych o podopiecznych MOPR nie usprawiedliwia braku przepływu informacji między wewnętrznymi jednostkami organizacyjnymi MOPR;

- nierzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych polegającym na:

a) wykazaniu w księgach przypisu należności zaliczek alimentacyjnych za okres od 1.01.-30.09.2009 r. na kwotę -169,1 tys. zł, podczas gdy z dowodów księgowych wynikała kwota -178,0 tys. zł;

- zaniżeniu za okres od 1.01. - 30.09.09r. wysokości odpisów należności wygasłych ze stanu należności funduszu alimentacyjnego o kwotę 20.804,24 zł, udokumentowaną świadectwami zgonów dłużników, co w ocenie NIK naruszyło art. 24 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³;

- nierzetelnego sporządzenia sprawozdań kwartalnych z realizacji zadań

przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁴ polegających na:

a) wykazaniu w ww. sprawozdaniach za I kwartał i II kwartał 2009 r., wyższych kwot wypłaconych świadczeń alimentacyjnych - o 250 zł w miesiącu lutym oraz o 1.172 zł w miesiącach marzec, kwiecień, maj, czerwiec 2009 r. niż wynikało to z ewidencji księgowej. Sprostowanie do ww. sprawozdań przekazano do Urzędu Wojewódzkiego w dniu 30.11.2009 r.;

³ Dz.U. z 2009 r. Nr 152 poz. 1223 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 192 poz. 1378 ze zm.

b) nie wykazywaniu w sprawozdaniach za IV kw. 2008 r. oraz I i II kwartał 2009 r. wydatków na obsługę wypłaty świadczeń alimentacyjnych oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych sfinansowanych z dochodów własnych Miasta, mimo iż Miasto przekazywało środki, o których mowa w art. 27 ust 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

MOPR w niewystarczającym stopniu korzystał z uprawnień dotyczących:

- powiadamiania sądu o bezczynności i przejawach opieszałości komornika sądowego prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu do czego zobowiązywał art. 3 ust 8 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom zobowiązanym do alimentacji. Spośród analizowanych 33 spraw dłużników kontrola wykazała 3 (9,1%) przypadki opieszalej działalności komornika;

- wykorzystywania – w przypadku bezskutecznej egzekucji – uprawnień ustawowego do aktywizacji zawodowej dłużników pozostających bez pracy. Kontrola wykazała, iż w latach 2008-2009 (I półrocze) sporządzono w przypadku 328 (27 %) dłużników wywiady alimentacyjne. Z wywiadów tych wynikało, iż 125 osób było bezrobotnych. Wprawdzie MOPR skierował do Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) wnioski o aktywizację zawodową 111 (88,8 %) osób, ale nie posiadał informacji, jakie formy aktywizacji zastosowano wobec tych dłużników i jakie uzyskano efekty tego działania, a mimo to nie występował o ich przekazanie. W ocenie NIK, brak wiedzy na ten temat uniemożliwił prowadzenie wobec dłużników dalszego postępowania, mającego na celu zdyscyplinowanie ich do spłacania należności;

Ponadto w toku kontroli ustalono:

- w 2007 r. zarejestrowanych było ogółem 1709 dłużników alimentacyjnych a kwota należności, którą dłużnicy zobowiązani są zwrócić organowi wypłacającemu świadczenie, wynosiła 13.556,7 tys. zł. W 2007 r. komornicy sądowi wyegzekwowali od dłużników i przekazali na rachunek organu wypłacającego zaliczkę alimentacyjną - kwotę 120,5 tys. zł (wraz z ustawowymi odsetkami), co stanowiło zaledwie 0,9 % kwoty należności;

- w 2008 r. należności 1737 zarejestrowanych dłużników zaliczek alimentacyjnych wynosiły 17.324,5 tys. zł, a wyegzekwowano od nich i przekazano na rachunek organu wypłacającego zaliczkę - kwotę 94,6 tys. zł, co stanowi 0,55 % kwoty należności;

Natomiast liczba dłużników funduszu alimentacyjnego wynosiła 1192 osoby a należności funduszu – kwotę 1.442,0 tys. zł. Wyegzekwowano kwotę 83,9 tys. zł co stanowiło 5,82 % należności;

- w I półroczu 2009 r. należności 1196 dłużników funduszu alimentacyjnego wynosiły 6.467,3 tys. zł, a wyegzekwowano kwotę 447,2 tys. zł, co stanowiło 6,91% kwoty należności.

* * *

Przedstawiając Panu Prezydentowi powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, działając na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Wyeliminowanie wypłat świadczeń alimentacyjnych przed doręczeniem stronie decyzji o ich przyznaniu;
2. Wzmoczenie działań wobec dłużników alimentacyjnych w celu ich aktywizacji zawodowej;
3. Zintensyfikowanie współpracy z komornikami sądowymi oraz Powiatowym Urzędem Pracy w celu poprawy działań, mających wpływ na ściągalność należności od dłużników alimentacyjnych;
4. Wyeliminowanie nieterminowego załatwiania spraw i opóźnień w postępowaniu wobec dłużników;
5. Rzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie przypisów i odpisów należności funduszu alimentacyjnego i zaliczek alimentacyjnych;
6. Rzetelne sporządzanie sprawozdań kwartalnych z zakresu realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezydentowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały komisji odwoławczej NIK.

Z poważaniem

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Pracy, Spraw Socjalnych i Zdrowia
z up.
Stanisław Fejski
WICEPREZES